

RESEARCH ARTICLE / Araştırma Makalesi

<https://doi.org/10.37093/ijsi.944705>

Çalışan Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rol Algısı Bağlamında Aile İçi Rol Dağılımı: Bir Nitel Araştırma

Şura Ünver* Cihad Demirli**

Öz

Günümüz modern aile yapısında kadın ve erkek rolleri, eğitim seviyesinin yükselmesi ve her iki eşin çalışmasına bağlı olarak geleneksel düzenden ayrışıp daha eşitlikçi yönde paylaşılmaktadır. Buna rağmen ailede para kazanma rolünün kadın ve erkek arasındaki paylaşımı, ev içi rollerin paylaşımını aynı oranda artırmamaktadır. Bu bağlamda çalışma, beyaz yakalı çalışan evli kadın ve erkeklerin aile içi rol paylaşımının toplumsal cinsiyet rol algısı bağlamında incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yürütülen bu çalışmada kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler, temalara ayrılarak yorumlanma sürecini içeren yöntemlerden olan betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Çalışma grubunu çocuk sahibi ve çalışan 10 evli çift olmak üzere toplamda 20 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda, ailede her iki eşin çalışması karar alma durumu ve rollerin paylaşılması noktasında geleneksel rol anlayışıyla kıyaslandığında eşitlikçi yönde anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Buna rağmen ev içi rollerin büyük çoğunluğunun kadında ve ev dışı sorumlulukların büyük çoğunluğunun erkekte olması toplumsal cinsiyet rol algısının içselleştirilmiş olduğundan kaynaklandığı gözlemlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rol, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, aile içi roller, çalışan kadınlar ve erkekler

Cite this article: Ünver, Ş., & Demirli, C. (2022). Çalışan evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rol algısı bağlamında aile içi rol dağılımı: Bir nitel araştırma. *International Journal of Social Inquiry* 15(1), 143–156. <https://doi.org/10.37093/ijsi.944705>

* İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkiye (Sorumlu Yazar).
E-posta: suraunver@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8420-892X>

** Prof. Dr. İstanbul Ticaret Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türkiye.
E-posta: cdemirli@ticaret.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0911-9003>

Article Information

Bu çalışma "Üniversite Mezunu Evli Çiftlerin Aile İçi Rol Dağılımına İlişkin Algıları" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Received 31 May 2021; Revised 9 Sep 2021; Last Revised 10 May 2022; Accepted: 10 May 2022; Available online: 30 June 2022

Distribution of Roles Within the Family in the Context of Gender Role Perception of Working Married Women and Men: A Qualitative Research

Abstract

In today's modern family structure, male and female roles are separated from the traditional order and shared in a more egalitarian way depending on the increase of education level and the work of both spouses. Despite this, the sharing of the role of earning money in the family between men and women does not increase the sharing of domestic roles at the same rate. In this context, the study was conducted to examine family role sharing in the context of gender role perception of white-collar working married women and men. The snowball sampling method was used in this study, which was conducted using the semi-structured interview technique, one of the qualitative research methods. The data were analyzed by descriptive analysis. The working group consists of 20 participants in total, 10 married couples with children and working. As a result of the research, it is seen that there is a significant increase in an egalitarian way when compared to the traditional role understanding in terms of working with both spouses, decision-making situation, and sharing roles in the family. Despite this, most domestic roles are in women, and the majority of out-of-home responsibilities are in men was observed due to the internalization of gender role perception.

Keywords: Role, social gender, social gender roles, domestic roles, working women and men.

1. Giriş

Kişileri kadın ve erkek olarak kategorize eden cinsiyettir. Bu doğrultuda cins ayrımı ile oluşan cinsiyet kimliği, bireye yönelik toplumsal rolleri, sorumlulukları ve beklentileri içeren önemli bir sosyal kategoridir. Kadın ve erkek cinsiyetine dayalı olarak oluşan kimlik, toplumsal yapı içerisinde anlam kazanmaktadır. Her toplumun kendine özgü beklenti ve değerleri ile toplumsal cinsiyet kimliği oluşmaktadır. Bu beklentiler toplumlara ve kültürlere göre değişse de özünde aynıdır.

Toplumsal cinsiyet rol algısı, ailenin sosyo-demografik özellikleri, aile içindeki rol dağılımı ve kök aileden aktarılan birtakım davranış, düşünce ve tutum aile yaşamını etkilemektedir. Geleneksel aile düzeninde değişim çok yavaş olmakla birlikte toplumsal cinsiyet rolleri kalıplaşmıştır. Ancak modernleşme sürecinin etkisiyle aile biçimi değişime uğrayarak kadın ve erkek rolleri farklılaşmaktadır. Geleneksel aile düzeninden modern çekirdek aile düzenine geçişte kadın ve erkek rollerinde birtakım değişiklikler yaşanmaktadır. Ailenin içerisinde bulunduğu çevre, eğitim düzeyi, kadın ve erkeğin çalışması ve gelir durumu toplumsal cinsiyet bakış açısı bağlamıyla aile içerisindeki rol ve sorumlulukları etkilemektedir.

2. Toplumsal Cinsiyet Rol Algısının Oluşumu

Literatürde cinsiyet iki temel kavramla ele alınmaktadır. Bu kavramlar cinsiyet (sex) ve toplumsal cinsiyet (gender) olarak tanımlanmaktadır (Şahin, 2019, s. 240). Cinsiyet (sex); kişiyi kadın ve erkek olarak ayıran genetik, fizyolojik (Akın & Demirel, 2003, s. 73) ve evrensel biyolojik farklılıkları kapsayan özelliklerdir (Yılmaz, 2018, s. 2). Toplumsal cinsiyet (gender) kavramı ise en genel tanımıyla; kadına ve erkeğe yüklenen anlamların ve beklentilerin toplumsal ve kültürel olarak inşa edilmesidir (Dökmen, 2019, s. 20).

Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetin aksine toplumsal yapılanma sonucu oluşmaktadır. Cinsiyet doğal ve üreme işlevindeki farklılıklar ile meydana gelirken, bu farklılıklar hiçbir kültür ve toplum arasında değişiklik göstermemektedir (Candoğan, 2019, s. 4). Toplumsal cinsiyet ise toplumsal dinamiklerin ürünü olup sosyokültürel olanı vurgulamaktadır. Dolayısıyla toplumsal cinsiyet kültürel öğelerin yer aldığı toplumsal hayatta kadın ve erkeklerin sosyal yönlerine dikkat

çekmektedir. Beauvoir'a (1993) göre ise kişi toplumsal cinsiyetle doğmaz, toplumsal cinsiyeti edinir. Buna bağlı olarak cinsiyet sabitken toplumsal cinsiyet edinilmiş ve kültürel anlam dizisidir (Butler, 2019, s. 191).

Toplumsal cinsiyet rolleri toplumsallaşma sürecinde içselleştirilen düşünce ve tutumların davranış şeklinde kendini göstermesidir. Toplumsal cinsiyet rolleri içinde bulunan topluma göre kadından kadınsı özellikler, erkekten erkeksi özellikler göstermesini bekler (Şahin, 2019, s. 241). Bir başka deyişle, toplumsal ve kültürel yapının kadın ve erkekten beklentileri farklıdır. Bu sebeple toplum kadın ve erkeğe farklı roller yüklemektedir. Böylelikle toplumsal düzen içerisindeki farklılıklar kadın ve erkeklerin birbirinden beklentilerini de farklılaştırmaktadır.

3. Kadın ve Erkeklerin Çalışma Durumunun Aile İçi Rol Dağılımına Etkisi

Geleneksel aile yapısında, rol ve sorumluluk dağılımı aile içinde geleneksel nitelikte olup cinsiyet gözetilerek paylaşılmaktadır. Geleneksel aile düzeninde erkekler para kazanma, tamir işleri, fatura gibi sorumlulukları üstlenirken, kadınlar yemek yapma, bulaşık-çamaşır yıkama ve ev temizliği gibi sorumlulukları üstlenmektedirler (Günay & Bener, 2011, s. 159). Ancak modernleşen aile yapısında geleneksel aileye kıyasla işlevleri bakımından daralma söz konusu olmaktadır (Canatan & Yıldırım, 2011, s. 91). Buna göre, kadın ve erkeklerin eğitim düzeylerinin yükselmesi, kadının çalışma hayatına katılması, ailenin refah seviyesinin yükselmesi ile kadının ortak gelire katkısı artarken, erkeğin ise azalmaktadır. Kadının çalışmaya başlamasıyla birlikte aile içi rol dağılımı geleneksel düzenden ayrışmakta ve yerini daha eşitlikçi rol paylaşımına bırakmaktadır. Buna rağmen ailede para kazanma rolünün kadın ve erkek arasındaki paylaşımı, ev içi rollerin paylaşımını aynı oranda artırmamaktadır (İmamoğlu, 2012, s. 64). Bir başka deyişle, ev içi sorumluluklarının paylaşımındaki değişim, para kazanma rolünün paylaşımındaki değişimin gerisinde kalmaktadır (Akgül Gök, 2013, s. 6). Bu durumun temelinde ise aile içinde kadın ve erkeğin yüklendiği toplumsal cinsiyet rollerini içselleştirmiş olduğu söylenebilir.

4. Amaç ve Önem

Çalışan evli kadın ve erkeklerin aile içindeki rol dağılımının toplumsal cinsiyet rol algısı bağlamında incelendiği bu çalışmada araştırmanın amacı şu şekilde belirtilebilir:

1. Ailede her iki eşin çalışmasının karar alma sürecine etkisi,
2. Ailede her iki eşin çalışmasının rol ve sorumluluk paylaşımına etkisi,
3. Çalışan evli kadın ve erkeklerin kendi ailelerindeki, kök ailelerindeki ve ideal olarak gördükleri toplumsal cinsiyet rollerinin incelenmesi,
4. Çalışan evli kadın ve erkeklerin kendi ailelerinde olan toplumsal cinsiyet rollerinin eşitlik yönünden tartışılması.

Aile içinde kadının para kazanma rolüne katılımını toplumsal cinsiyet rol algısı çerçevesinde inceleyen literatür taramalarına rastlanmaktadır. Bu araştırma hem kadının hem de erkeğin eğitim seviyesinin yüksek olduğu ve her iki eşin çalıştığı ailelerdeki rol ve sorumluluk dağılımını toplumsal cinsiyet rol algısı bağlamında çiftlerin görüşleri ve anlatılanlardan hareketle inceleyen bir çalışma yapılması açısından gerekli görülmüştür.

5. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgilere yer verilmiştir.

5.1 Araştırma Modeli

Çalışma nitel araştırma yöntemi kullanılarak sürdürülmüştür. Var olan toplumsal gerçeklikler içindeki algı ve olayların görünümünden ziyade derinlemesine anlamayı sağlayan nitel veri oluşturma tekniklerinden görüşme tekniği kullanılması tercih edilmiştir. Araştırmada, çalışan evli kadın ve erkeklerin aile içi rol ve sorumluluk paylaşımını anlamlandırma biçimlerine odaklanıldığı için nitel araştırma ile tasarlanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir.

5.2 Çalışma Grubu

Araştırma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri kapsamında kullanılan olasılığa dayalı olmayan (amaçlı) örnekleme yöntemi, anakitle için genelleme iddiası taşımamaktadır (Özdemir, 2013, s. 101). Derinlemesine çalışma olanağı taşıyan amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örneklemede çalışmanın spesifik özellikleri belirlendiği halde, katılımcılara ulaşmanın zor olduğu durumlarda tercih edilmektedir. Araştırma grubu kapsamında evli kadın ve erkeklerin çalışan, beyaz yaka ve çocuk sahibi olması şartı arandığından kartopu tekniği uygun görülmüştür. Çalışma durumunun saptanmasında bilgi sahibi olan ilk katılımcıya ve bireylerin tavsiyelerine göre zincirleme şeklinde diğer katılımcılara ulaşılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2016, s. 122).

Araştırma, tercih edilen yönteme ve tekniklere bağlı olarak yüksek eğitilmiş, yönetsel veya idari işleri yapan kişileri kapsayan beyaz yakalı çalışan ve çocuk sahibi evli kadın ve erkeklerle sınırlandırılmıştır. İlgili literatürde, bir eşin veya her iki eşin çalıştığı ailelerdeki çalışma durumunu toplumsal cinsiyet bağlamında ele alan çalışmalara rastlanmaktadır. Ancak ailede her iki eşin hem eğitim seviyelerinin yüksek olması hem de ücretli bir işte çalışması bakımından ele alan nitel çalışmalara rastlanılmadığı için bu araştırma gerekli görülmüştür. Bununla birlikte, çalışan eşlerin çocuk sahibi olması, aile içinde çocuk bakımı rolünde paylaşım durumunun incelenmesi yönünden araştırma kapsamına dahil edilmiştir. Bu bakımdan araştırmanın, eğitim seviyesi yüksek beyaz yakalı çalışan ve çocuk sahibi evli kadınlar ve erkekler ile sürdürülmesi planlanmıştır. Evli kadın ve erkeklerin aile içi rol dağılımına toplumsal cinsiyet rol algılarının yansımaları üzerine durulması sebebiyle çift olma şartı aranmıştır. Bu sebeple çalışma grubundaki 20 katılımcı 10 evli çifti kapsamaktadır.

5.3 Veri Toplama Araçları

Görüşme tekniği ile hazırlanan aile içinde üstlenilen rol ve sorumluluklara yönelik sorular, toplumsal cinsiyet yaklaşımı temel alınarak oluşturulmuştur. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunda 12 soru, demografik bilgilerine ait form bulunmaktadır. Katılımcıların gerçek isimleri yerine kodlar kullanılarak kimlik bilgilerinin gizli tutulması amaçlanmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcıların demografik bilgileri

Katılımcı kodları	Cinsiyet	Yaş	Öğrenim durumu	Meslek	Evlilik süresi	Çocuk sayısı
K1	Kadın	27	Lisans	Öğretmen	2	1
K2	Erkek	31	Lisans	Yüzme Antrenörü	2	1
K3	Kadın	27	Lisans	Katip	4,5	1
K4	Erkek	27	Lisans	Memur	4,5	1
K5	Kadın	38	Yüksek Lisans	Psikolojik Danışman	12	2
K6	Erkek	44	Doktora	Yönetici	12	2
K7	Kadın	35	Lisans	Öğretmen	11	1
K8	Erkek	38	Lisans	Polis Memuru	11	1
K9	Kadın	49	Lisans	Öğretmen	29	3
K10	Erkek	57	Lisans	Hakim	29	3
K11	Kadın	31	Lisans	Öğretmen	6	1
K12	Erkek	32	Yüksek Lisans	Bankacı	6	1
K13	Kadın	39	Yüksek Lisans	Öğretmen	20	3
K14	Erkek	47	Yüksek Lisans	Öğretmen	20	3
K15	Kadın	27	Lisans	Öğretmen	5	1
K16	Erkek	27	Yüksek Lisans	Memur	5	1
K17	Kadın	31	Lisans	Öğretmen	3	2
K18	Erkek	32	Doktora	Akademisyen	3	2
K19	Kadın	48	Lisans	Doktor	21	2
K20	Erkek	57	Lisans	İlaç Mümessili	21	2

5.4 Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırma verilerine görüşmeler ile ulaşılmıştır. Nitel araştırmaların amacı insan deneyimlerini anlamak, toplumsal gerçekliklere ve kültürel değerlere az sayıda olan özne ve olaylar üzerinden ulaşılmasını sağlamaktır (Kümbetoğlu, 2012, s. 34). Araştırmanın amacı doğrultusunda, evli kadınların ve erkeklerin aile içinde üstlendikleri sorumluluklara ve rol paylaşım biçimlerine çalışma durumu etkisinin görüşme tekniği kullanılarak ulaşılabileceği düşünülmüştür. Bu kapsamda yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan soruların hazırlanması için ilgili literatür araştırılmış ve kavramsal çerçeveye bağlı olarak soru havuzu oluşturulmuştur. Son haline getirilen sorular uzman onayı alındıktan sonra uygulanmaya başlanmıştır. Görüşmeler yaklaşık 20-50 dakika sürmüştür. Görüşme öncesinde katılımcılara bilgilendirme formu sunulmuş, araştırma hassasiyetinden söz edilmiş ve kayıt izni istenmiştir. Görüşme esnasında bazı sorular katılımcıların cevap düzeyine göre daha ayrıntılı hale getirilerek yeniden sorulmuştur. Görüşmeler tamamlandıktan sonra kayıtlar birebir deşifre edilmiş ve dökümleri yapıp analiz edilmiştir.

Araştırmada katılımcılardan elde edilen veriler betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, veri toplama teknikleri ile elde edilen verilerin ve incelenen durumların toplumsal bağlamda betimlenmesini kapsayarak özetlenmesi ve yorumlanması sürecidir (Özdemir, 2010, s. 336). Araştırma verilerinin analizi sürecinde ilk olarak deşifre edilen kayıtların genel okunması yapılmıştır. Bu doğrultuda, görüşme verileri organize edilerek anlamlı bir bütün içerisinde kodlar oluşturulmuştur. Nitel araştırmalarda elde edilen ham verilerin belirli kategoriler çerçevesinde kodlanması gerekmektedir (Türnüklü, 2000, s. 555). Araştırma doğrultusunda kodların bir araya getirilmesiyle kategorilere ulaşılmış ve temalar haline getirilmiştir. Bulgular, ilişkili olan temalarla birleştirilerek ve alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Söz konusu araştırma için İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulundan E-65836846-044-245501 sayı ile gerekli izin alınmıştır.

6. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma verilerinin analizinde elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular çalışan evli kadın ve erkeklerin aile içinde karar alma durumu, rol ve sorumluluk dağılımı, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları başlıkları altında sunulmuştur.

6.1 Aile İçinde Karar Alma Durumu

Katılımcıların aile içinde çocuk bakımı ve çocukla ilgilenme, ev işlerinin yürütülme düzeni, rol dağılımlarının belirlenmesi, gelirin kullanımı ve boş zaman değerlendirilmesine yönelik karar alma durumlarına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Aile içinde karar alma durumuna ilişkin dağılımlar

Karar Alma		Kadın		Erkek		Toplam	
		f	%	f	%	f	%
Çocuk bakımı	Daha çok kadın	9	45	7	35	16	80
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	1	5	3	15	4	20
Çocukla ilgilenme	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	10	50	10	50	20	100
Ev işleri	Daha çok kadın	4	20	5	25	9	45
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	6	30	5	25	11	55
Gelirin kullanımı	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	2	10	2	10	4	20
	Birlikte	8	40	8	40	16	80
Boş zaman değerlendirilmesi	Daha çok kadın	3	15	2	10	5	25
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-
	Birlikte	7	35	8	40	15	75

Tabloda yer alan bilgilere bakıldığında katılımcılar “çocuk bakımı” durumunun daha çok kadınlar (%80) tarafından gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir. Araştırmada “çocukla ilgilenme” durumunun ise tüm katılımcılar (%100) tarafından “birlikte” gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Nitel olarak yürütülen bu çalışmada “çocuk bakımı” durumuna yönelik cevaplar katılımcıların sahip oldukları çocuk yaşına göre değerlendirildiğinde, bebeklik dönemindeki tüm çocukların (doğumundan yaklaşık 18 ayına kadar) bakımının katılımcılar tarafından daha çok kadının sorumluluğunda olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Bu konuda K3; “Çocuk anneye daha düşkün olduğu için bakımıyla daha çok ben ilgileniyorum. Daha bir yaşında olduğu için anne sütü de aldığı için ben daha çok ilgilenirim.” şeklinde görüş ifade etmiştir. Okul çağı ve üzeri dönemde olan çocuklu ailelerde ise “çocuk bakımı” yerine “çocukla ilgilenme” durumuna yönelik cevap alındığı görülmüştür. Bu noktada her iki cinsiyet çocukla ilgilenilmeye yönelik “birlikte” karar aldıklarını ve çocuğu yaşına göre karar almaya dahil ettiklerini belirtmişlerdir.

Sonuçlara göre “ev işleri”, “gelirin kullanımı”, “boş zaman değerlendirilmesi” durumlarına yönelik kararları katılımcıların çoğu “birlikte” almaktadırlar. Araştırmaya katılan hem kadınların hem de erkeklerin ücretli bir işte çalışıyor olması, aile içinde karar alma durumlarını etkilediğini göstermektedir. Hem kadının hem de erkeğin çalıştığı ailede, ev içi işlerin yürütülmesinde daha çok bir tarafın karar alması gerektiğine yönelik cinsiyet merkezli geleneksel yargıların azalmakta olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili erkek katılımcı olan K4’ün görüşü şu şekildedir: “İkimizde

çalıştığımız için hafta sonları evde vakit geçiriyoruz. Hafta sonları da yapılacak işler ve evin ihtiyaçları belli oluyor. Doğaçlama olarak bir şeyler yapılır. Ev içi işlerde ne yapılması gerektiğini eşim daha önce fark eder ve fikir olarak o söyler. Ama sonra birlikte yapıyoruz.”

Kadının aile içinde para kazanma rolüne katılması, gelirin kullanımına yönelik karar almadaki etkinliğini arttırmakta olduğunu göstermektedir. Katılımcılardan K16 şu şekilde görüşünü bildirmiştir: “Gelirin nerelere harcanacağı belirli bir rutin içerisinde olmakla birlikte önemli harcama kalemlerine istişare edilerek karar verilir. Ortak karar alındıktan sonra bir şeyler alınır.” Yine katılımcıların çalışmadığı günlerdeki boş zaman değerlendirmelerinde kararların birlikte almaları cinsiyete göre bir fark olmadığını göstermektedir.

Hem kadının hem de erkeğin ücretli işte çalıştığı ailelerde ev içi rol ve sorumlulukların eşler arasında paylaşılmasına yönelik bir gereklilik oluşabilmektedir. Bu araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen rol dağılımının nasıl belirlendiğine yönelik sorudan alınan cevaplara göre, evli çiftlerin ücretli işte çalışmasının aile içindeki rol dağılımlarının belirlenmesini etkilemediği görülmektedir. Katılımcılar ev içi rol dağılımlarının; kimin neyi yapması gerektiğini belirlemeden, bir iş dağılımı yapmadan, evliliğin doğal seyri içerisinde, plansız ve doğaçlama olarak geliştiğini ifade etmişlerdir. Aile içinde rollerin kural dahilinde olmadan kendiliğinden gelişmesi, evli kadın ve erkeklerin kendi kök ailelerinde de olan geleneksel rolleri içselleştirdiklerini göstermektedir.

6.2 Aile İçinde Rol ve Sorumluluk Dağılımı

Araştırmaya katılan çalışan evli kadın ve erkeklerin aile içinde üstlendikleri rol ve sorumluluk dağılımı Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

Aile içinde rol ve sorumluluk dağılımına ilişkin dağılımlar

Rol ve Sorumluluklar	Kadın		Erkek		Toplam		
	f	%	f	f	%	f	
Kahvaltı hazırlama	Daha çok kadın	6	30	6	30	12	60
	Daha çok erkek	1	5	-	-	1	5
	Her iki eş	3	15	4	20	7	35
Yemek yapma	Daha çok kadın	8	40	8	40	16	80
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-
	Her iki eş	2	10	2	10	4	20
Evin temizliği	Daha çok kadın	5	25	6	30	11	55
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-
	Her iki eş	5	25	4	20	9	45
Ütü yapma	Daha çok kadın	4	20	4	20	8	40
	Daha çok erkek	1	5	1	5	2	10
	Her iki eş	5	25	5	25	10	50
Çamaşır/bulaşık yıkama	Daha çok kadın	6	30	5	25	11	55
	Daha çok erkek	-	-	-	-	-	-
	Her iki eş	4	20	5	25	9	45
Gıda alışverişi	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	5	25	7	35	12	60
	Her iki eş	5	25	3	15	8	40
Fatura ödeme	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	9	45	9	45	18	90
	Her iki eş	1	5	1	5	2	10
Sigorta	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	7	35	8	40	15	75
	Her iki eş	3	15	2	10	5	25
Tamir işleri	Daha çok kadın	-	-	-	-	-	-
	Daha çok erkek	10	50	10	50	20	100
	Her iki eş	-	-	-	-	-	-

Araştırmaya katılan kadın ve erkeklerden alınan bilgilere göre ev içi sorumluluklar olan kahvaltı hazırlama, yemek yapma, evin temizliği, çamaşır/bulaşık yıkama sorumluluklarının daha çok kadınlar tarafından; yalnızca ütü yapma sorumluluğunun her iki eş tarafından yerine getirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Ev dışı sorumluluklar olan gıda alışverişi, fatura ödeme, sigorta ve tamir işlerinin daha çok erkekler tarafından üstlenildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Aile içi rollerin paylaşımında kadının eğitim seviyesi önemli rollerden biridir. Eğitim seviyesi yükselen kadın tüm günü kapsayan bir işte çalıştığı için ev içi sorumlulukları eşiyile daha çok paylaşmaktadır. Araştırma bulgularına göre, ev içi rol ve sorumlulukları üstlenme durumu daha çok kadında olmakla birlikte erkeklerin de ev içi sorumlulukları üstlendikleri görülmektedir. Katılımcıların üstlendikleri sorumluluklar, kendi kök ailelerinde üstlenilen ev içi rol ve sorumluluklarla karşılaştırıldığında bir farklılaşmanın olduğu gözlemlenmektedir. Bu noktada ev içinde kadınlar daha aktif olsa da erkeklerin de giderek daha fazla rol ve sorumluluk üstlendikleri görülmektedir. K3'ün görüşü şu şekildedir: *"Aslında eşit gibi de ama ister istemez daha çok bende oluyor sorumluluklar. Özellikle yemek hazırlama işi bendedir. Temizlik, ütü işlerini eşim de yapar. Mesela ben yemek yapıyorsam o ütü yapar. Eşim bana yardım eder ancak sorumluluk daha çok bende."* Eğitim düzeyinin yükselmesi ve her iki eşin de çalışıyor olmasına bağlı olarak, katılımcılar önceki kuşakla kıyaslandığında ev içi sorumlulukların eşler arasında daha fazla paylaşıldığı ifade edilebilir.

Yapılan görüşmelerde kahvaltı/yemek hazırlama, evin temizliği, ütü yapma, çamaşır/bulaşık yıkama işlerinin tümünü her iki eşin de üstlendiği yalnızca 1 çift ve bu sorumlulukların hiçbirini üstlenmeyen 2 erkek katılımcının olduğu görülmüştür. Kadın katılımcıların bir kısmı yetiştiremediği, kendi güçlerinin yetmediği durumlarda eşlerinden yardım istediklerini söylemişlerdir. Erkek katılımcılar da eşlerinin yardım istemesi dahilinde eşlerine yardımda bulduklarını belirtmişlerdir. Burada ev içi rol ve sorumlulukların hala kadında olduğu, erkeklerin üstlendikleri rol ve sorumlulukları eşlerine "yardım" olarak gördükleri için gerçekleştirdikleri düşünülebilir. Bu konuda K15 şöyle demiştir: *"Genellikle ben yaparım ev içi işlerini, ara sıra eşimden yardım isterim. Ev içi iş yapılması gerektiğinde genellikle ben söylerim."*

Çalışan evli kadın ve erkeklerden alınan bilgilere göre, ev dışı sorumluluklar olan gıda alışverişi, fatura ödeme, sigorta ve tamir işlerinin büyük çoğunluğunun daha çok erkekler tarafından üstlenildiği sonucuna ulaşılmıştır. Kadın ve erkek katılımcıların her ikisinin de çalışıyor olması dikkate alındığında gıda alışverişi, fatura ödeme ve sigorta işlerinin ücret durumunun daha çok erkekler tarafından karşılandığı bilgisine ulaşılmaktadır. Kadının ortak gelire katkısı artmasına rağmen ev dışı gider sorumlulukların çoğunluğunun hala erkekte olduğu görülmektedir.

Eve gelen faturaların daha çok erkekler tarafından ödendiğini söyleyen kadın ve erkek katılımcıların çoğu, faturaların artık teknolojik olarak kolay bir şekilde ödendiğini ve bu sorumluluğun yine erkeklerde olduğunu belirtmişlerdir. Kadın ve erkek katılımcıların tümü, tamir işlerinin tamamen erkekte olduğunu ifade etmişlerdir. Ailede "sigorta" işlemlerinin "daha çok erkek" tarafından üstlenildiğini söyleyen kadın ve erkek katılımcıların ortak arabalarının olduğu ve işlemlerini ve bakımını erkeklerin yerine getirdikleri cevaplarına ulaşılmıştır. Her iki eşin arabasının olduğu ailelerde ise araba masraflarının ve bakımının kadınlar tarafından da üstlendikleri görülmüştür. Katılımcılardan K11'in görüşü ise şöyledir: *"Arabayı daha çok ben kullanıyorum, eşim iş yerinin arabasını kullanır. Arabayı bende bakıma götürüyorum ama ağır*

bakımlarına eşim götürüyor. Ama kaza ya da yolda kalma durumları olduğunda onları kendim hallettiğim de oluyor.” Katılımcıların üstlendikleri ev dışı sorumluluklar kendi kök ailelerinde olan rol ve sorumluluk durumlarıyla karşılaştırıldığında, ev dışı sorumlulukların hala erkekler üzerinde olduğu görülmektedir.

Kadının çalışmadığı ailelerde erkek para kazanmayla beraber ev dışı sorumlulukları, kadın ise ev içi sorumlulukları üstlenecek şekilde geleneksel cinsiyet rol algısına uygun davranmaktadırlar. Bu araştırma kapsamında yer aldığı şekilde her iki eşin çalıştığı ailede kadının çalışmasının aile içi rol ve sorumlulukları etkileme durumuna yönelik katılımcılardan bilgi toplanmıştır. Elde edilen bilgilere göre hem kadınlar hem de erkekler kadının çalışmasının aile içi rolleri etkilediğini belirtmişlerdir. Her iki eşin de eğitim düzeyinin yüksek olması ile birlikte ailenin daha eşitlikçi bir yapıda olduğu ve sorumlulukların kadın ve erkek arasında paylaşılma durumunun arttığı söylenebilir. Kadın katılımcılar evlilik süreleri içerisinde, çalıştığı ve çalışmadığı dönemler arasında, ev içi sorumluluklarını üstlenme durumlarında fark yaşadıklarını ve eşlerinin sorumluluk üstlenme durumlarının paralel olarak değiştiğini ifade etmişlerdir. Bir işte çalışmaları halinde ev içi işlerin sorumluluklarını tek başlarına üstlenemedikleri için eşlerinden yardım aldıklarını ve böylece rolleri aralarında bölüşebildiklerini ifade etmişlerdir. Buna rağmen sorumlulukların büyük kısmının kendilerinde olduğunu söyleyen birçok kadın katılımcı ve eşleriyle aynı görüşte olan erkek katılımcı da bulunmaktadır. Bu noktada ailede para kazanma rolünün paylaşılmasının aile içi rol ve sorumlulukların aynı ölçüde paylaşılmasına yol açmadığı sonucuna ulaşılabılır.

6.3 Aile İçinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlar

Araştırma kapsamında katılımcılara kendi kök ailelerinde olan sorumluluk paylaşımına ilişkin soru yöneltilmiştir. Alınan cevaplara göre hem kadın hem de erkek katılımcıların çoğu ev içi sorumlulukların kadında (annelerinde) olduğunu söylerken rolleri kesinlik ifade edecek şekilde tarif etmişlerdir. Rol paylaşımının ataerkil düzene uygun geleneksel olarak belirlendiğini, ev içi rollerin tümünün kadında, ev dışı rollerin tümünün de erkekte olduğunu, kesin bir iş bölümü ayrımı olduğunu belirtmişlerdir. Bu roller çerçevesinde kadının dış işlere, erkeğin de iç işlere karışmadığını ve herkesin kendi rolünün gereğini yaparak ailede düzenin sürdürüldüğünü söylemişlerdir. Ayrıca gıda alışverişinin ev içi işler arasında sayıldığını ve bu sebeple kadın tarafından üstlenildiğini bildiren katılımcılar da vardır. 2 katılımcının annelerinin çalışan, 18 katılımcının annelerinin ev hanımı ve tümünün babalarının çalışan olduğu görüşmelerde ayrıca bildirilmiştir. Bu gruplandırmada yer alan katılımcılar aynı zamanda babanın temel görevinin para kazanmak olduğunu ve bu sebeple sorumlulukların çoğunun anne tarafından üstlenildiğini ifade etmişlerdir. Konuyla ilgili K10'un görüşü şu şekildedir: *“Ben çok erken yaşta ilkokul zamanında evden ayrıldım. Ama gözlemlediğim kadarıyla ev işlerinin sorumluluğu ağırlıklı olarak annemdedi. Bahçe işleri gibi dışarıdaki işlere de yardım ederdi. Bahçe işi, dışarda kazanma işi de erkektedir. Yani biraz daha katı kurallar var orada benim gördüğüm. Ev ve dışarı olarak ayrılmış yani.”*

Bu araştırmaya katılan kadınların ve erkeklerin sorumlulukları, kendi kök ailelerinden daha farklı şekilde üstlendikleri görülmektedir. Bu noktada ev içi ve ev dışı sorumlulukları paylaşma noktasında daha eşitlikçi olmaları yönünde anlamlı fark bulunmaktadır. Katılımcıların kök ailelerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının daha farklı olması, öğrenim düzeyine

ve ailede kadının çalışma durumuna bağlı olduğu söylenebilir. Buna bağlı olarak, eğitim düzeyinin daha düşük olması ve kadınların ücretli bir işte çalışmaması toplumsal cinsiyet rolleri açısından katılımcıların kök ailelerinin daha geleneksel bir yapıda oldukları sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmaya katılan kadın ve erkeklerin kendi ailelerinde var olan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarına Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4

Çalışan evli kadın ve erkeklerin sorumluluk paylaşımına ilişkin tutumları

	<i>f</i>	<i>%</i>
Ev içi sorumlulukları kadın üstlenir	6	30
Ev içi sorumlulukları daha çok kadın üstlenir, eşi de yardım eder	10	50
Ev içi sorumlulukları her iki eş eşit üstlenir	4	20
Ev dışı sorumlulukları erkek üstlenir	13	65
Ev dışı sorumlulukları daha çok erkek üstlenir, eşi de yardım eder	7	35
Ev dışı sorumlulukları her iki eş eşit üstlenir	-	-

Tablodaki bilgilere bakıldığında, ev içi sorumlulukların çoğunlukla kadın tarafından üstlenildiğini, erkeklerin eşlerine yardımda buldukları ve böylece eşler arasında sorumluluk paylaşımı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ev içi sorumlulukların sadece kadın tarafından üstlenildiği aileler az olmamakla birlikte, her iki eş tarafından sorumlulukların paylaşıldığı ailelerde de artma söz konusudur. Katılımcılar kendi kök aileleriyle kıyaslandığında, bu oranda eşitlik bakımından anlamlı bir artış olduğu görülmektedir. Ev dışı sorumluluklara bakıldığında ise, sorumlulukların hala erkek tarafından üstlenildiği ancak kadınların sayısının ev dışı sorumluluk üstlenmede artan orana sahip olduğu görülmektedir.

Yapılan görüşmelere göre, kadınların daha ev içi oryantasyonlu, erkeklerin ise daha ev dışı oryantasyonlu davrandığı görülmektedir. Kadınlar çalışma zamanlarının dışında ev içi sorumlulukları üstlenirken zamanlarının kısıtlı olması ve yorgun olmaları sebebiyle yardıma ihtiyaç duyduklarında eşlerinden yardım istediklerini, aynı şekilde ev dışı sorumluluklar konusunda eşleri kendilerinden yardım istediklerinde yardımda bulduklarını söylemişlerdir. Bu noktada, sorumlulukların asıl sahibinin ev içinde kadın, ev dışında erkek olduğu yorumu yapılabilir. Aile içi sorumlulukların tümü değerlendirildiğinde, ev içi sorumlulukların çoğunlukla kadınlarda olduğu, ev dışı sorumlulukların ise çoğunlukla erkeklerde olduğu görülmektedir. İki kuşak arası kıyaslama yapıldığında rol ve sorumlulukların, toplumsal cinsiyet bakış açısı bağlamında eşitlik yönünde artış gösterdiği ve her iki eşin, aile içi rolleri üstlenmede sorumluluklarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgilere göre içselleştirilen toplumsal cinsiyet rollerinin, ailede her iki eşin çalışma durumuna bağlı olarak değişime uğradığı görülmektedir. Her iki eşin çalışması ve eğitim seviyelerinin yüksek olması durumunda daha eşit toplumsal cinsiyet rolleri üstlendiklerini göstermektedir.

Araştırmaya katılan çalışan kadın ve erkeklerin aile içinde üstlendikleri rol ve sorumlulukları eşitlik yönünden değerlendirme durumları Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Çalışan evli kadın ve erkeklerin aile içi rolleri eşit bulma durumlarına ilişkin dağılımları

	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Eşit buluyorum	4	20	3	15	7	35
Eşit bulmuyorum	6	30	7	35	13	65

Tablodaki bilgilere göre, aile içi rol ve sorumluluk dağılımını eşit bulmadığını söyleyen katılımcıların oranı büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. Erkek katılımcılar ev içi sorumluluklara katkılarının olmasına ve ev dışı sorumlulukları kendilerinin üstlenmesine rağmen rol paylaşımını tam eşit bulmadıklarını söylemişlerdir. Ev içi işleri sürdürmede kadın çalışsa bile yükünün daha ağır olduğunu, daha çok yorulduğunu, yetişmesi gereken iş sayısının daha fazla olduğunu ve bu gerekçeyle eşit bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Kadın katılımcılar ise gün içerisinde üstlendikleri yükün daha fazla olduğunu, daha çok yorulduklarını, eşlerinin kendilerine çok yardım ettiklerini, ancak buna rağmen sorumlulukların kendilerinde daha fazla olduğunu söyleyerek eşit bulmadıkları yönündeki düşüncelerini ifade etmişlerdir. Ailede her iki eşin çalışmasına rağmen sorumlulukların eşit bir şekilde üstlenilmediği ve toplumsal cinsiyet rol algısının devam ettiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların büyük çoğunluğunun ideal olarak gördükleri rol ve sorumluluk paylaşımının "her iki eşin eşit şekilde paylaşması" şeklinde düşünüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Bunu "sorumlulukları kadın üstlenmeli, eş yardım etmeli" düşüncesi takip etmektedir. Katılımcıların düşünceleri incelendiğinde, büyük çoğunluğun, kadınların ve erkeklerin sorumluluklarının eşit şekilde paylaşılmasının ideal rol dağılımı olduğunu düşünmeleri, toplumsal cinsiyet açısından eşitlikçi yönde düşünceye sahip olduklarını göstermektedir. Ailede her iki eşin çalışmasına rağmen katılımcıların bir kısmı, sorumlulukların daha çok kadın tarafından üstlenilmesi ve eşlerin yardım etmesini ideal olarak nitelendirmeleri, sorumlulukların asıl sahibinin kadın olmasıyla toplumsal cinsiyet rollerinin içselleştirildiğini göstermektedir. Bireyin ilk sosyalleşme sürecinin ailede başladığı düşünüldüğünde, içselleştirilen rol anlayışının erkek katılımcılarda daha yüksek olduğu görülmektedir.

7. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın demografik özelliklerine ilişkin bulgulara bakıldığında, çalışmanın evli çiftler ile yürütülerek eşit sayıda olan kadın ve erkek tutumlarının değerlendirilmesi planlanmıştır. Bu bulgu ile toplumsal cinsiyet rol algısı bağlamında çiftlerin tutumlarının aile içi rol ve sorumluluk dağılımı sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmanın evli çiftlerle yürütülmesi sağlanarak kadın ve erkeklerin kendi düşüncelerini paylaşması ve çiftlerin birbirlerinin rollerine yönelik algılarını ifade etmesi toplumsal cinsiyet rolleri tutumuna farklı bakış açıları kazandıracığı düşünülmektedir.

Karar alma durumuna ilişkin bulgulara bakıldığında, çocuk bakımının kadının sorumluluğunda olduğu ve bu sebeple kararların kadın tarafından alındığı, çocukla ilgilenme

ve eğitimi, ev içi işlerin yürütülmesi, gelirin kullanımı ve boş zamanların değerlendirilmesine yönelik durumlarında ise çiftlerin birlikte karar aldıkları görülmektedir. Kadın ve erkeğin eğitim seviyelerinin yükselmesi ve kadının para kazanma rolüne katılması, aile içinde kararların alınmasına yönelik anlamlı etkisinin olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Aile içinde rol ve sorumluluk paylaşımına ilişkin ev içi rollerde ütü yapmanın dışında kahvaltı hazırlama, yemek yapma, evin temizliği, çamaşır/bulaşık yıkama sorumlulukların çoğunlukla kadının sorumluluğunda olduğu görülmüştür. Özellikle en büyük oranı oluşturan yemek yapımı (%80) ile diğer ev içi sorumlulukları daha çok kadının sorumluluğunda olsa da erkeklerin de üstlendiği görülmüştür. Ev dışı sorumluluklar olan gıda alışverişi, fatura ödeme, sigorta ve tamir işlerinin ise daha çok erkek tarafından üstlenildiği görülmüştür. Elde edilen bulgulara yönelik hem ev içi hem de ev dışı sorumlulukların eşler arasında eşit paylaşılmadığı söylenebilir. Ev içi sorumlulukların daha çok kadında ve ev dışı sorumlulukların daha çok erkekte olduğu görülürken, rol paylaşımında geleneksel cinsiyet rol algısının sürdürüldüğü düşünülebilir. Katılımcılar kök aileleriyle kıyaslandığında, çalışan kadınların ve erkeklerin aile içi rol paylaşımında anlamlı artışın olduğu görülmekle birlikte rollerin toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına göre sürdürüldüğü düşünülebilir. Özellikle diğer sorumluluklara göre yemek yapma, fatura ödeme, sigorta ve tamir işlerinin daha çok direnç gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışan kadın ve erkekler ev dışı sorumluluklardan çok ev içi sorumlulukların eşit üstlenilmesinin ideal olan rol paylaşımı olduğunu düşünmektedir. Bu noktada, kadının hem ev dışında çalışması hem de ev içi sorumlulukları daha çok üstlenmesi durumunda rollerin eşit paylaşılmadığı söylenebilir. Buna bağlı olarak kadınlarda daha fazla yorgunluk ve tükenmişlik sorununun oluşabileceği düşünülmektedir.

Parasal konuları erkeklerin daha çok üstlenmesi ve ev içi sorumlulukları üstlenirken bu durumu çoğunlukla eşlerine "yardım" olarak nitelendirmeleri cinsiyet merkezli yargıların içselleştirildiğini yansıtmaktadır. Kadının geleneksel rolleri üstlenirken aynı zamanda para kazanma rolüne de katılması, erkeğin geleneksel erkek rolüne göre daha hızlı eşitlikçi yapıya bürünebildiğini göstermektedir. Ailede her iki eş çalışıyor olsa da kadınların daha ev içi oryantasyonlu, erkeklerin ise daha ev dışı oryantasyonlu davrandıkları söylenebilir. Bu durumun toplumsal cinsiyet rollerinin içselleştirilmesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Çocuk bakımının daha çok anne tarafından üstlenildiği görülmüştür. Bireyin sosyalizasyon sürecinin ilk aşamasının ailede başladığı göz önüne alındığında, özellikle kadınlara rol aktarımında aktif olmaları sebebiyle toplumsal cinsiyet konularında duyarlılığı artırıcı yönde eğitimler verilmesi sağlanabilir.

Kadının para kazanma rolüne katılımının aile içinde karar alma durumuna anlamlı etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sebeple hem kız hem de erkek çocuklarının aile içerisinde kendilerini özgür bir şekilde ifade etmeleri için eğitim düzeylerini yükseltmeleri yönünde il, ilçe ve köy bazında devlet temelli teşvik edici uygulamalar gerçekleştirilmelidir.

Çalışan kadın ve erkeklerin aile içi rol ve sorumluluk durumları kök aileleriyle karşılaştırıldığında paylaşımın daha fazla olduğu, ancak ev içi sorumlulukların büyük çoğunluğunun hala kadınlarda olduğu, bu durumun her iki cinse göre eşit olarak görülmediği ve kadınların daha fazla yorulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle her iki eşin çalıştığı ailelerde bir tarafın daha fazla yorulmaması ve sorumlulukların paylaşımında eşitliğin artırılması yönünde

evli ve evlilik öncesinde kadın ve erkeklere toplumsal cinsiyet algısının esnekleşmesi yönünde eğitim, seminer gibi faaliyetler düzenlenebilir.

FİNANSAL DESTEK

Yazarlar bu çalışma için herhangi bir finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

ETİK

Yazarlar bu araştırma için İstanbul Ticaret Üniversitesi Etik Kurulundan onay almışlardır.

YAZAR KATKI BEYANI

Şura Ünver Kavram/fikir; Literatür taraması; Tasarım; Veri toplama/analiz; Veri/bulguların yorumu; Taslağın yazımı; Yönetme ve kontrol; Finansman; Son onay ve sorumluluk. Genel katkı düzeyi %70

Cihad Demirli ; Kavram/fikir; Eleştirel inceleme; Yönetme ve kontrol; Son onay ve sorumluluk. Genel katkı düzeyi %30.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Kaynakça

- Akın, A., & Demirel, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. *C. Ü. Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4), 73–82.
- Akgül Gök, F. (2013). *Evli kadın ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgili algılarının aile işlevlerine yansımaları* [Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Butler, J. (2019). *Cinsiyet belası: Feminizm ve kimliğin altüst edilmesi*. (Ö. D. Gürkan, Dü.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Canatan, K., & Yıldırım, E. (2011). *Aile sosyolojisi*. İstanbul: Açılım Kitap.
- Candoğan, B. (2019). *Toplumsal cinsiyet rollerinin iş aile yaşam dengesi tartışmaları ile yeniden üretimi* [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı].
- Dökmen, Z. Y. (2019). *Toplumsal Cinsiyet: Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 157–171. <https://doi.org/10.20296/tsad.36267>
- İmamoğlu, O. (2012). Değişen dünyada değişen aile-içi roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, (1), 58–68.
- Kümbetoğlu, B. (2012). *Sosyolojide ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma*. Bağlam Yayıncılık.
- Özdemir, A. (2013). *Yönetim biliminde ileri araştırma yöntemleri ve uygulamalar*. Beta Yayıncılık.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323–343.
- Şahin, M. (2019). Kültür aktarımında toplumsal cinsiyetin rolü. *Akademik Hassasiyetler*, 6(11), 233–249.
- Türnüklü, D. A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılacak nitel bir araştırma tekniği: Görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24(24), 543–559.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, S. (2018). Toplumsal cinsiyet rollerinin günlük hayattaki yansımaları: Çorum/Alaca örneği. *İmgelem*, 2(2), 59–79.

Extended Abstract

The gender that individuals have categorizes them as male and female. The genders of men and women are included in the socialization process depending on the cultural values and norms of the society in which they live. In this process, gender identity that overlaps with social expectations of gender emerges. The individual engages in role behaviors with the identity he has acquired. Gender, unlike biological sex, is formed as a result of social structuring. Gender in its most general definition; It is the cultural and social construction of the expectations and meanings attributed to women and men.

Role perception towards gender affects the distribution of roles, thoughts, behaviors and attitudes within the family. Although the change in the traditional family order is very slow, gender roles are stereotyped. According to the traditional role understanding, while women take on more domestic

responsibilities, men take on extra-home responsibilities and the role of earning money. However, the modernization process has affected the family structure, and accordingly, the roles of men and women have changed. With the transition from the traditional family order to the modern nuclear family order, there are some changes in the roles of men and women. The transformation in the family structure has brought about some changes in the status and roles of men and women. Particularly, the increasing number of women participating in the working life has led to the idea of sharing domestic roles and responsibilities between spouses, depending on the fact that women spend all their days and energy outside the home. Accordingly, while contributing to the common income, women begin to take on responsibilities outside the home, while men take on more domestic responsibilities.

In this study, which was carried out to examine the reflection of gender role perceptions on the distribution of roles and responsibilities within the family of married spouses with university or higher education, the use of interview technique, one of the qualitative research methods, was deemed more appropriate. In this direction, the research focuses on the ways in which married spouses make sense of the role and responsibility sharing within the family by using the semi-structured interview technique, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research was determined by snowball sampling method, which is one of the purposeful sampling methods, and it was formed with university graduates and selected couples from families with children. In accordance with the nature of the qualitative research method, interviews were conducted with 10 married couples, a total of 20 participants. This research is carried out in order to examine the role sharing within the family in the context of gender role perception. Depending on the preferred method and techniques, the participants consist of highly educated, white-collar workers and married spouses with children, including those who do managerial or administrative work. With the expectation that education level and socio-economic level will affect the quality of the values, thoughts and attitudes of the individual, only highly educated working spouses were included in this study in order to determine how the gender role perceptions of white-collar employees will differ. Since it is thought that it is important to examine the sharing status of the childcare role, the participants were selected from families with children.

According to the results of the research; It has been observed that the socio-demographic characteristics of working women and men affect the status of taking on family roles. It has been observed that while more women take care of children in making decisions within the family, other decisions are mostly taken together. When the sharing of domestic roles and responsibilities between spouses is evaluated, it is seen that domestic roles and responsibilities are mostly women, and out-of-home roles and responsibilities are mostly men; Compared to the gender roles assumed in the root families, it was seen that the situation in their own families was more positive. It has been observed that women's work affects the distribution of roles and responsibilities in the family, however, the tiring effect of both spouses' work status on fulfilling responsibilities at home is more common in women than in men. When the opinions of married spouses that they do not find the sharing of roles within the family equal and that ideal housework should be undertaken equally between spouses, it was observed that especially domestic roles showed more resistance than other roles. When the results of the working married women and men regarding the distribution of roles and responsibilities in the family in general are evaluated, the increase in the sharing of the role of earning money between the spouses despite the fact that both spouses work in the family shows that the sharing of domestic roles does not increase at the same rate.